

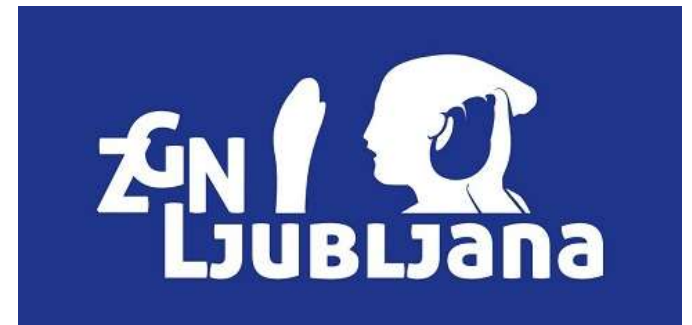
Sodelovanje med Potujočo knjižnico in Zavodom za gluhe in naglušne Ljubljana: primer dobre prakse

NINA JANŽEKOVIČ in MAJA VOCOVIK

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL)

- predstavitev: vrtec, OŠ, SŠ, dom, zdravstvena enota, mobilna služba;
- programi z enakovrednim izobrazbenim standardom za: gluhe in naglušne otroke, otroke z govorno-jezikovno motnjo, otroke z avtističnimi motnjami, nižji izobrazbeni standard;
- vloga šolske knjižnice: povezovalni člen med otroki in Potujočo knjižnico (informiranje, obveščanje, spodbujanje, spremstvo – tolmačenje po potrebi ali pomoč pri komunikaciji, navajanje na odgovornost);
- začetek sodelovanja s Potujočo knjižnico:
 - maj 2017: ZGNL kot stalno postajališče;
 - junij 2017: postavljena strategija sodelovanja.

Kako poteka sodelovanje?

- najava obiska bibliobusa: plakati po Zavodu, opomnik po elektronski pošti, osebni nagovor;
- 1x mesečno, od januarja 2022: 2x mesečno;
- (podaljšan) čas postanka: od 13.10 do 14.30 ure;
- spremstvo: knjižničarki, učiteljice OPB (s skupino v podaljšanem bivanju), vzgojitelji iz dijaškega doma;
- prvi obisk: otroci obišejo bibliobus, spoznajo knjižničarko, si ogledajo knjige, dobijo vpisnico;
- izpolnjeno vpisnico vrnejo v šolsko knjižnico, knjižničarki prepošljeta v Potujočo knjižnico – pripravljena izkaznica ob naslednjem obisku;
- opomnik šolskih knjižničark za vračanje gradiva.

SWOT ANALIZA

PREDNOSTI:

- zanimiv in drugačen pristop spodbujanja branja;
- potujoča knjižnica = kulturna ustanova na kolesih;
- osebje splošne knjižnice: topli odnosi, odkrita in sproščena obojestranska komunikacija;
- jasna pravila;
- več gradiva, več izbire;
- povečan dostop do različnih storitev;
- knjižnica kot prostor miru, tišine.

SLABOSTI:

- slaba bralna pismenost gluhih;
- slabe pretekle izkušnje – nezaupanje do knjižnic, odklanjanje branja;
- pomanjkanje socialnih veščin pri otrocih z avtističnimi motnjami.

PRILOŽNOSTI:

- obiski v dopoldanskem času: popestritev dnevov dejavnosti, obisk iz vrtca – povečan obisk;
- otroci gradijo kulturni kapital;
- zaposleni dostopajo do novejše strokovne literature, baz podatkov, sproščujočega branja;
- odpiranje totalne ustanove navzven;
- alternativni načini preživljanja prostega časa;
- oblikovanje „novih storitev“ (npr. vožnja z bibliobusom kot nagrada).

OVIRE:

- zaprtje šol med obdobjem koronavirusa;
- gradnja ZGNL;
- digitalizacija šolstva;
- uporaba drugih medijev namesto knjige.

Analiza intervjujev

- KJE SI IZVEDEL ZA POTUJOČO KNJIŽNICO?
 - enkrat sem ga videl in sem šel pogledat; videl sem bibliobus na postaji;
 - ko sem bil zunaj, sem videl knjižničarko, ko je bila na poti do bibliobusa;
 - od učiteljice;
 - od knjižničarke, v knjižnici;
 - od sošolca;
 - na plakatu v šoli, domu;
 - v knjižnici sem videl maketo bibliobusa;
 - že v vrtcu.

Analiza intervjujev

- ALI VEŠ, KDAJ PRIHAJA POTUJOČA KNJIŽNICA NA POSTAJALIŠČE NAŠEGA ZAVODA?
 - točen urnik obiska Potujoče knjižnice pozna le nekaj učencev;
 - večina vprašanih si je zapomnila dan obiska.

- SI SAM POIŠČEŠ KNJIGO ALI VPRAŠAŠ ZA POMOČ KNJIŽNIČARKO?
 - učenci v Potujoči knjižnici najraje iščejo sami;
 - spodbudna ugotovitev: veliko učencev vpraša za pomoč knjižničarko, če ne najdejo željene knjige: »Na začetku nisem vedela, kje so knjige, zdaj se bolje znajdem.«

Analiza intervjujev

- KAJ TI JE NAJBOLJ VŠEČ V POTUJOČI KNJIŽNICI?
 - da se lahko usedeš in bereš;
 - iskanje knjig po bibliobusu;
 - da imajo knjige, ki jih nimamo v šolski knjižnici: »Zelo je zanimivo, vse imajo.«
 - dobre knjige, večja zbirka knjig: »Imajo eksotične knjige, ki jih drugje ne vidim.«
 - da lahko hodiš po avtobusu;
 - bela barva bibliobusa: »Nov bibliobus je zelo lep.«
 - gumb za odpiranje vrat;
 - blazina za branje, mehki sedež.

Analiza intervjujev

- KAJ TI NI VŠEČ V POTUJOČI KNJIŽNICI?
 - da ne prihaja večkrat: »Mogoče si ravno takrat bolan in potem je en mesec ne moreš obiskat. Če bi ga zamudil, potem dolgo ne bi šel na bibliobus. Ni mi všeč, da pridejo le dvakrat na mesec.«
 - urnik prihodov: »Bi hodil, če bi prišel prej.«
 - da prihajajo ob torkih; bolje bi bilo, da bi prišli drug dan;
 - premalo sedišč za branje;
 - strgana knjiga.

Analiza intervjujev

- KAKŠNE KNJIGE SO TI VŠEČ in ALI JIH NAJDEŠ V POTUJOČI KNJIŽNICI?
 - večina učencev zadovoljna z gradivom, ki ga ima Potujoča knjižnica;
 - najdejo knjige, ki jih zanimajo: o vesolju, stripi v angleščini, nogometu, mitoloških pošastih, princeskah, knjige o aktualnih igrinah npr. Minecraft, iz aktualnih zbirk npr. Pozor pravljice, Zgodbe s konca kamene dobe, Pasji mož, Umazani Berti, Pearcy Jackson, Tintin;
 - le eden izmed učencev izpostavil, da bi lahko v Potujoči knjižnici »še kaj nabavili, npr. pustolovske knjige in stripe.«

Analiza intervjujev

- KAKO SE POČUTIŠ V POTUJOČI KNJIŽNICI?
 - sproščeno, umirjeno, zanimivo, super, odlično;
 - kot v vsaki knjižnici, le malo drugačna je;
 - dobro, ker lahko hodiš po avtobusu.

- SI ŽELIŠ, DA BI POTUJOČO KNJIŽNICO OBISKAL VEČKRAT?
 - večina učencev bi Potujočo knjižnico obiskala večkrat.

Naše zgodbe o uspehu

- ZALA: obiskuje 4. razred in med tednom stanuje v intenzivni stanovanjski skupini, kjer domači vzgojitelji delajo z otroki z avtizmom in čustveno vedenjskimi motnjami. V domačem kraju z družino ne obiskuje knjižnice. Branje odklanja, opazili pa smo, da rada gleda kartonke s fotografijami živali. Med učno uro v domu s spremljevalko obiskuje Potujočo knjižnico. Rada gleda poučne knjige z nazornimi ilustracijami živali, med obiskom na bibliobusu je najstniška zvezda med učenci prve triade. Zalin izziv je, kako si ne izposojati vedno enakih knjig in kako jo spodbuditi k bolj zahtevnim poučnim knjigam.
- GORAZD: je živahen otrok 4. razreda z motnjo pozornosti. Živahen in večno v gibanju, v knjižnici se umiri, kjer najraje prebira zbirko Tintin. V šolski knjižnici je prebral že vse dele, zato mu pride prav obsežnejša zbirka iz Potujoče knjižnice.

Naše zgodbe o uspehu

- 3. RAZRED: se izobražujejo v programu za otroke z govorno-jezikovnimi motnjami. 10 fantov je zelo živahnih, nekateri so tudi dvojezični (albanščina ali bosanščina kot prvi materni jezik). Njihov izziv je pravočasno vrniti vse knjige in se dogovoriti, da najbolj aktualnega Pasjega moža ne dobi vedno najmočnejši fant v razredu. Ker so vsi ljubitelji stripa, so na pobudo enega izmed sošolcev ustanovili Stripovski klub mačjega mulca, ki živi kot interesna dejavnost v ZGNL v šolskem letu 2023/24.
- MATIJA: je dijak, ki obiskuje Potujočo knjižnico med učno uro v domu. Rad ima znanstveno fantastiko. Iz serije Veščec išče zadnji del, prva dva dela je že prebral. Njegov izziv je ohraniti zanimanje za leposlovje in še naprej obiskovati splošno knjižnico v domačem kraju.

Naše zgodbe o uspehu

- NEJA: je dijakinja, ki se šola v ZGNL zaradi ADHD in Aspergerjevega sindroma. Čeprav veliko govori, je v novih socialnih situacijah sramežljiva. Na prvi obisk v Potujočo knjižnico se mora pripraviti in gre s knjižničarko, ki jo pozna. Neja ima številne interese («knjige dejstvarke»): rože, računalništvo, letala, priročniki za osebno rast... Nejin izziv je, da se mora pri številu izposojenih knjig samoomejevati in paziti na izposojevalne roke ter da sama komunicira s splošno knjižničarko.
- EDO: je dijak, ki se izobražuje za obdelovalca lesa. Knjižnica je zanj prostor, kamor se umakne pred hrupno šolo in družino doma. Ima bogato domišljijo, rad raziskuje mitološke pošasti in bere stripe. Edov izziv je vrniti številne izposojene knjige v roku, narediti prehod k bolj obsežnim stripom ter kljub skušnjavam igrice ohraniti interes za knjigo.

Uspešno sodelovanje tudi v prihodnje

- osebna zavzetost in sodelovanje pedagoških delavcev v ZGNL;
- odprta obojestranska komunikacija in pretok informacij med šolskimi in splošnimi knjižničarji;
- evalvacija ob zaključku šolskega leta, skupno načrtovanje za naslednje šolsko leto.

OTROCI, BI KAJ SPOROČILI KNJIŽNICARJEM?

- če bi imeli več knjig, bi bil še večji avtobus;
- lahko bi dodali majhno televizijo, da bi gledali videokasete;
 - avtobus bi bil lahko modre barve;
 - šel bi na vožnjo z bibliobusom;
- želim si drugačen urnik v šoli, da bi lahko obiskal Potujočo knjižnico.

Hvala za vašo pozornost.